СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ЛАТИНСЬКА МОВА І МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Спеціальність: **224 Технології медичної діагностики та лікування**
Освітньо-професійна програма: **Лабораторна діагностика**
Спеціалізація: **Лабораторна діагностика**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 9**
Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **І (осінній)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2024-2025**

Обсяг: **3 ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **диф. залік**
Пререквізити: -

Кафедра/підрозділ: **кафедра латинської мови та медичної термінології, вул. Трінклера 12, 2-й поверх**
Керівник освітнього компонента: **доц. Литовська Олександра Веніамінівна,**
ov.lytovska@kbmu.edu.ua
Викладач Савіна Вікторія Вікторівна
vv.savina@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
https://distance.knmu.edu.ua/enrol/index.php?id=3000

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вивчення освітнього компонента «Латинська мова та медична термінологія» базується на знанні української, іноземних мов. Теми практичних аудиторних занять розкривають проблемні питання освітнього компонента відповідно до розділів елементарної граматики латинської мови, необхідної для розуміння побудови анатомо-гістологічних, фармацевтичних та клінічних термінів.

МЕТА КУРСУ: оволодіння здобувачами освіти лексичним матеріалом анатомо- гістологічних, клінічних, фармацевтичних термінів. .
РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:
ПРН 18. На основі гуманітарних знань демонструвати соціальний оптимізм, повагу до етичних принципів. Проявляти позитивну професійну, соціальну та емоційну поведінку і адаптувати її до системи загальнолюдських цінностей; в межах компетенції проявляти самостійність і відповідальність в роботі. Розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій:
Не передбачено навчальним планом

Перелік тем практичних занять (40 год.):
1. Вступ. Латинський алфавіт. Класифікація звуків. Наголос

2. Граматичні категорії іменника.
3. Латинський прикметник. Граматичні категорії. Узгодження іменників і прикметників
4. Прикметники III відміни
5. Іменники I–II відміни в анатомічній термінології. Утворення Pluralis. Прикметники I–II відміни. Утворення Pluralis.
6. III відміна іменників. Основні відомості. Відмінювання іменників чоловічого роду
7. III відміна іменників. Відмінювання іменників жіночого і середнього роду.
8. Прикметники III відміни. IV таV відміни іменників.
9. Підсумковий контроль за матеріалом тем 1-8
10. Клінічна термінологія. Грецькі дублети латинських термінів.
11. Суфіксальний спосіб творення у клінічній термінології.
12. Префіксальний та префіксально-суфіксальний способи творення у клінічній термінології.
13. Кінцеві терміноелементи у клінічній термінології.
14. Початкові терміноелементи у клінічній термінології.
15. Структура фармацевтичного терміну. Тривіальні назви лікарських засобів.
16. Рецепт. Структура і форма рецепту.
17. Латинська хімічна номенклатура.
18. Ботанічна номенклатура.
19. Підготовка до диференційованого заліку
20. Диференційований залік

Перелік тем самостійної роботи студента (50 год.)

1. Фонетика. Довгі та короткі склади. Наголос. Іменник. Система латинського іменника. Граматичні категорії латинською мовою. Словникова форма. Поняття “науковий термін”. Структура анатомо-гістологічних термінів. Визначення та характеристика відміни та основи іменника. Називний і родовий відмінок, їх роль у побудові термінів. Закінчення називного та родового відмінків однини. Визначення відміни і основи іменників. Способи перекладу. Неузгоджене означення. Переклад анатомо-гістологічних термінів в Singularis.
2. Система латинського прикметника. Поділ прикметників на групи (I – II, III відміни), Системне вивчення прикметників I групи. Словникова форма. Узгоджене означення. Переклад анатомо-гістологічних термінів (однина).
3. Системне вивчення прикметників II групи (III відміна), прикметники з ознакою “малий”, “великий”, “верхній”, “нижній”, “передній”, “задній”). Словникова форма прикметників II групи.
4. Морфологічна та синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомо-гістологічного терміну з різними типами означень. Системне вивчення прикметників I і II груп. Узгодження прикметників I-II та III відміни з іменниками I та II відмін в Sing. і Plur.
5. Іменники I та II відміни. Лексика. Утворення Pluralis. Правило середнього роду. Переклад анатомічних термінів різних моделей в Sing. і Plur.
6. Системне вивчення прикметників I групи. Лексика. Дієприкметники минулого часу пасивної форми. Сталі вирази. Переклад термінів в Sing. і Plur.
7. III відміна. Загальні відомості. Знаходження основи, типи, парадигми всіх родів. Типи відмінювання.
8. III відміна. Родові закінчення чоловічого, жіночого, середнього родів та винятки з правил.
9. Прикметники III відміни 2ї групи та ступені порівняння. Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни. Переклад анатомо-гістологічних термінів.
10. Прикметники I та II відміни. Переклад термінів у Pluralis
11. III відміна іменників. Приголосний тип. Родові закінчення чоловічого роду та винятки з правил. Лексика.

12. III відміна. Родові закінчення жіночого роду та винятки з правил. Лексика. Особливості відмінювання деяких слів. Сталі вирази. Переклад анатомо-гістологічних термінів.
13. III відміна. Родові закінчення середнього роду та винятки з правил. Голосний тип. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду. Сталі вирази. Переклад анатомо-гістологічних термінів.
14. Практичні вправи з перекладу анатомо-гістологічних термінів +(іменники III відміни) на базі вивченої лексики. Прикметники III відміни 2 групи та ступені порівняння. Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Переклад анатомо-гістологічних термінів
15. Структурні моделі клінічних термінів. Поняття «терміноелемент».
16. Суфіксальний спосіб утворення клінічних термінів.
17. Префіксальний та префіксально-суфіксальний способи термінотворення. Частина 1. Грецькі префікси
18. Префіксальний та префіксально-суфіксальний способи термінотворення. Частина 2. Латинські префікси.
19. Складні клінічні терміни. Грецько-латинські дублети визначення органів, тканин, судин, секретів та кінцеві терміноелементи, що визначають навчання, методи діагностичних обстежень, лікування, страждання, захворювання.
20. Складні клінічні терміни. Грецько-латинські дублети визначення фізіологічних та патологічних процесів. Кінцеві терміноелементи, що вказують на різновиди оперативних втручань.
21. Клінічна термінологія. Складні терміни. Початкові терміноелементи з ознакою фізичних властивостей, якості та інш. Самостійна робота з аналізу складних термінів та їх творенню.
22. Загальні відомості про фармацевтичну термінологію. Структурні моделі фармацевтичних термінів. Тривіальні назви лікарських засобів. Назви груп лікарських засобів за їх фармакологічною дією. Дієслово у рецепті. Рецептурні фрази та спеціальні вирази.
23. Рецепт та його структура. Дві моделі рецептурного пропису.
24. Тверді, м’які та рідкі лікарські форми, виписування їх у рецепті. Рецептурні скорочення.
25. Хімічна термінологія. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів. Назви закисів.
26. Назви солей та складних ефірів. Виписування рецептів з назвами хімічних сполук.
27. Латинські назви рослин та їх частин. Назви лікарських форм з рослинною сировиною, виписування рецептів.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн за розкладом кафедри, наданим на сторінці курсу в Moodle.

Методи навчання: розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, презентація, виконання вправ та практичних робіт, розв’язання ситуаційних завдань.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД).

Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок

відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Середне арифметичне оцінок за семестр становить загальну навчальну діяльність (ЗНД) і визначається у балах від 70 до 120. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів».

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль.

Диференційований залік (ДЗ) з дисципліни проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни.

Умовою допуску до ДЗ є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за диф. залік становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД + ІЗ + диф. залік

Одержана здобувачем кількість балів з навчальної дисципліни далі оцінюється за 200 бальною шкалою, ECTS ("A", "B", "C", "D", "E") та традиційною системою («задовільно», «добре», «відмінно»)

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: здобувачам рекомендовано брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, повністю виконуввати письмові та домашні завдання, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю. Заохочується участь здобувачів у проведенні наукових досліджень та конференціях за тематикою освітнього компонента.

Відвідування занять. Відвідування практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається для виконання навчальних активностей, за умови дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- *інші вимоги кафедри*

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.

1. Латинська мова та медична термінологія. Частина І. Анатомо-гістологічна термінологія : робочий зошит / упор.: Дерев'янченко Н. В., Литовська О. В., Перекрест М. І., Некрашевич Т. В., Лелюк О. О. Харків, 2024. 94 с.

2. Латинська мова та основи медичної термінології : національний підручник / Л. Ю. Смольська. П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін. К. : ВСВ «Медицина», 2019. 472 с.

3. Міжнародна анатомічна термінологія (латинська, українська, англійська) / International anatomical terminology (Latin, Ukrainian, English) / О.І. Ковальчук. К. : Київ–плюс, 2023. 128 с.

4. FIPAT. Terminologia Anatomica. 2nd ed. FIPAT.library.dal.ca. Federative International Programme for Anatomical Terminology, 2019. URL: https://libraries.dal.ca/Fipat/ta2.html

5. ICD-11 pro Statistica Mortalitatis et Morbiditatis. URL: https://icd.who.int/browse/2025-01/mms/la#1435254666.

В. о. зав. кафедри латинської мови та медичної термінології

ОРИГІНАЛ ПІДПИСАНО
УКРАЇНА 61022, м.Харків, проспект Науки, 4
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАГАЛЬНИЙ ВІДДІЛ

О.В, Литовська